N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 18 februari 1898 kl. 3 e. m.

Memorial, angående verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning.

Till följd af den bankoutskottet enligt § 4 i dess instruktion åliggande skyldighet att undersöka och granska riksbankens tillstånd samt huru densamma styrd och förvaltad blifvit, har utskottet tagit kännedom af *dels* fullmäktiges allmänna och särskilda protokoll för tiden från och med den 15 januari 1897, intill hvilken dag ansvarsfrihet blifvit fullmäktige för deras i protokollen antecknade beslut och åtgärder beviljad, och till innevarande riksdags början, *dels* af de af vederbörande revisorer afgifna berättelser om verkställd granskning af riksbankens såväl hufvudkontors som de särskilda afdelningskontorens i Göteborg, Malmö, Falun, Hernösand, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Luleå, Umeå, Vexiö, Visby, Örebro och Östersund förvaltning under år 1896, *dels ock* af fullmäktiges med utskottets memorial n:o 1 till Riksdagen öfverlemnade berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1897, äfvensom af de utaf styrelserna för riksbankens i verksamhet varande afdelningskontor i afseende å dessa kontors förvaltning under samma år lemnade särskilda redogörelser; och får utskottet efter nu fulländad granskning härmed, jemlikt föreskrift i ofvanberörda instruktion, till Riksdagen i ämnet afgifva berättelse.

I fråga om metalliska kassans ställning, sedelutgifningen, in- och utlåningsrörelsen äfvensom öfrig verksamhet vid riksbankens hufvud- och

afdelningskontor samt vid Tumba bruk tillåter sig utskottet att för en närmare kännedom om hithörande förhållanden hänvisa till de utförliga sifferredogörelser, som lemnats i de berättelser, hvilka afgifvits af Riksdagens revisorer och riksbankens fullmäktige liksom i utskottets förut till Riksdagen aflåtna memorial n:o 1.

Endast beträffande några siffergrupper af allmännare intresse anser sig utskottet böra här nedan erinra om hvad ur förenämnda berättelser kan inhemtas.

Metalliska kassan *), som vid 1897 års början utgjorde kr. 24,889,492: 17 och vid årets slut kr. 31,398,433: 38, har under årets lopp vexlat mellan *lägst* ofvan förstnämnda belopp och *högst* den 31 augusti kr. 31,800,336: 74. Det i metalliska kassan ingående *guldet*, som vid årets början utgjorde kr. 23,531,974: 17 och vid dess slut kr. 29,411,518: 58, har vexlat mellan *lägst* den 30 juni kr. 23,247,025: 39 och *högst* den 30 september kr. 29,692,959: 43. Hvad tillgången å *silfvermynt* angår, utgjorde detta vid årets början kr. 1,357,518: — och vid dess slut kr. 1,986,914: 80. *Lägst* var silfvermyntkassan vid årets början och *högst* den 31 maj med kr. 2,594,782: 95.

Fordringar i löpande räkning å utrikes ort hade riksbanken den 1 januari 1897 till belopp af kronor 11,136,618: 15 samt vid årets slut kronor 7,322,496: 78. *Lägsta* beloppet af dylika fordringar har uppgått till kronor 6,403,380: 54 (den 18 december) och *högsta* till kronor 17,788,369: 94 (den 13 mars).

Å separaträkning i utlandet hade riksbanken vid årets början kronor 6,195,000: — och vid dess slut kronor 2,655,000: —. Dessa sistnämnda medel inräknas icke bland sådana tillgångar, å hvilka sedelutgifning får grundas.

Sedelutgifningsrätten, som vid 1897 års början utgjorde kronor 81,026,110: 32 och vid dess slut kronor 83,720,930: 16, föll den 30 januari till sitt lägsta belopp, eller kronor 77,596,042: 50 och uppgick den 18 september till sitt högsta belopp under året, eller kronor 91,038,632: 50. De utelöpande sedlarne, som vid årets början utgiorde kronor 63,296,595: 55 och vid dess slut kronor 68,840,183: 18, sjönko den 13 februari till sitt lägsta belopp, kronor 48,887,959: 01 samt stego till sitt högsta den 31 december. Den obegagnade sedelutgifningsrätten har varit högst den 13 mars, då den utgjorde kronor 37,469,978: 71 samt lägst den 31 december med kronor 14,880,746: 98.

---

*) Till metallisk kassa, hvarå sedelutgifningsrätt får grundas, räknas: lagligen i riket gällande guldmynt, utländskt guldmynt och omyntadt guld samt guld, innestående hos myntverket äfvensom silfvermynt pregladt enligt lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Riksbankens *utlåningsrörelse* har under år 1897 varit ganska omfattande och visar, vid jemförelse med förhållandena vid slutet af nästföregående år, en ökning i de utlånta medlens totalsumma från kronor 77,964,593: 20 till kronor 86,283,660: 15.

Fördelade efter de särskilda hufvudgrupperna stälde sig vid 1897 års slut utlåningssummorna sålunda:

diskonterade vexlar	kr.	39,055,103: 90
lån mot hypotek af löpande förskrifning m. m.	»	33,820,541: 67
lån mot pant af vågförda effekter	»	1,295,766: 25
afbetalningslån	»	7,237,770: 79
kassakreditiv	»	4,874,477: 54
	kr.	86,283,660: 15.

Största utlåningsbeloppet faller på vexeldiskonteringen, och af denna utgjorde 58 procent rediskontering på särskildt bestämda, förmånliga vilkor åt enskilda bankinstitut. Särskildt hvad hufvudkontoret angår har förenämnda rediskontering vunnit betydelse, i det att af det derstädes den 31 december på diskonterade vexlar utlemnade beloppet 82 procent utgjorde rediskontering åt banker för af dem endosserade vexlar. Högsta *medgifna* rediskonteringsbeloppet för samtliga banker, åt hvilka rediskonteringskredit beviljats, var vid 1897 års början kronor 18,550,000: — och vid årets slut kronor 33,875,000: —. Antalet rediskonterande banker har under året ökats från 22 till 31.

Utlåningen mot *pant af löpande förskrifningar m. m.* samt å *kassakreditiv* har i likhet med vexeldiskonteringen äfven att uppvisa högre siffror vid 1897 års slut än vid nästföregående års.

Af de till *afbetalningslånefonden* anslagna medlen, 12 millioner kronor, hade vid 1897 års slut till olika låntagare utlemnats kronor 7,233,770: 79, hvilket belopp med kronor 1,077,284: 03 understiger hvad vid 1896 års slut från fonden utlånats.

Hvad slutligen angår utlåningen mot *pant af jern och andra vågförda effekter* utestodo vid 1897 års slut kronor 1,295,766: 25. För närmast föregående fem år hafva motsvarande siffror stält sig sålunda:

1892	kr.	3,277,112: 50
1893	»	2,949,754: 94
1894	»	2,912,292: 55
1895	»	1,756,854: 31
1896	»	901,727: 02

Belåningsprisen å de effekter, som hufvudsakligen uppläggas å vågarne för belåning, hafva under nämnda tider varit för 100 kilogram (1 deciton):

	tackjern:	göt:	valsadt stångjern:
från den 17 maj 1892	kr. 3: 75	6: —	9: —
» » 3 juli 1893	» 3: 75	5: 50	8: 50
» » 26 » 1894	» 3: 50	4: —	8: —
» » 17 sept. 1896	» 3: 75	4: —	8: 75

Under år 1897 hafva, så vidt fullmäktiges protokoll utvisa, belåningsvärdena å vågförda effekter icke i annan mån varit föremål för pröfning eller förändring än att belåningspriset å garkoppar något höjts.

I likhet med hvad förut varit vanligt får utskottet meddela några uppgifter angående riksbankens *behållna vinst* för år 1897.

Till denna vinst, som enligt uppgift från fullmäktige i riksbanken uppgår till kronor 3,327,923: 13, hafva de särskilda afdelningskontoren bidragit med följande belopp:

afdelningskontoret i Göteborg	med kr.	509,982: 89	eller	3,93 %*)
» » Malmö	» »	264,428: 06	»	3,4 »
» » Falun	» »	53,628: 35	»	2,99 »
» » Hernösand	» »	198,991: 55	»	3,62 »
» » Jönköping	» »	113,863: 16	»	3,57 »
» » Kalmar	» »	50,384: 63	»	2,82 »
» » Karlstad	» »	99,736: 01	»	3,39 »
» » Linköping (från 1/4)	» »	1,770: 56	»	0,13 »
» » Luleå	» »	67,355: 01	»	2,98 »
» » Mariestad (från 1/5)	» »	266: 26	»	0,02 »
» » Umeå	» »	1,938: 22	»	0,15 »
» » Vexiö	» »	44,073: 64	»	2,2 »
» » Visby	» »	61,605: 15	»	3,64 »
» » Örebro	» »	192,481: 50	»	3,75 »
» » Östersund	» »	62,095: 90	»	3,64 »
Summa kronor		1,722,600: 89		
Skilnaden mellan detta sistnämnda belopp och bankovinsten i dess helhet är		1,605,322: 24		
	kronor	3,327,923: 13		

och utvisar nämnda skilnad således det belopp, hvarmed hufvudkontorets rörelse bidragit till årets vinstsumma.

Uttalanden med anledning af yttranden Riksdagens revisorers år 1897 afgifna berättelse.

I sin den 30 november 1897 afgifna berättelse om riksbanken hafva Riksdagens revisorer gjort åtskilliga uttalanden, för hvilka, tillika med den behandling de inom utskottet erhållit, utskottet här nedan får lemna följande redogörelse.

*) Procentsiffrorna hänföra sig till medelbeloppet af vederbörande kontors under året för lånerörelsen använda förlagsmedel.

Å sid. 10 i den tryckta berättelsen hafva revisorerna på anförda skäl uttalat, att de ansåge, det en från polismyndigheten i hufvudstaden utställd räkning å kr. 141: 05, utgörande ersättning till åtskilliga polismän för bevakning å Riddarholmen vid den utvexling af jubileumsmynt, som under två dagar i september månad varit af riksbanken anordnad i en för ändamålet upplåten lokal i riksdagshuset, icke bort af riksbanken betalas.

a) angående utbetald ersättning för polisbevakning vid utvexling af jubileumsmynt.

Sedan utskottet erhållit upplysning derom, att till följd af det stora tilloppet af personer, som ville tillvexla sig dylika mynt, till ordningens upprätthållande kräfts särskilda anordningar för köbildning och uppehållande af fri passage genom inre lokaler i riksdagshuset, har utskottet funnit, att skäl icke saknats för den af revisorerna anmärkta utbetalningen.

I § 37 af revisionsberättelsen har meddelats, hurusom delegerade af revisorerne gjort besök vid Tumba bruk för att vinna kännedom om och hvilka åtgärder vidtagits i anledning af de anmärkningar, som under senare tiden och särskildt inom Riksdagen framstälts i afseende å beskaffenheten af det vid Tumba tillverkade stämplade papperet eller de s. k. skrifstämplarne.

b) angående beskaffenheten af det stämpelpapper, som af Tumba bruk tillverkas.

För hvad vid detta besök inhemtats lemnas i berättelsen utförlig redogörelse, till hvilken utskottet tillåter sig att hänvisa.

För egen del hafva revisorerne ifrågasatt, huruvida den vid tillverkningen af ifrågavarande papper och särskildt hvad beträffar limningen följda metoden kunde vara fullt lämplig; och funno revisorerne under alla förhållanden sig böra fästa uppmärksamhet å angelägenheten deraf, att snarligen måtte vidtagas sådana anstalter, som ledde till afhjelpande af de med ifrågavarande papper befunna olägenheter och till åstadkommande af en i möjligaste måtto fullgod tillverkning af sådant.

Med anledning af hvad revisorerne beträffande beskaffenheten af papperet i de s. k. skrifstämplarne anmärkt, hafva fullmäktige med skrifvelse den 10 dennes till utskottet öfverlemnat dels infordrad förklaring från brukets förvaltare och dels två särskilda profningsintyg angående ifrågavarande slags papper. I berörda, den 9 dennes afgifna förklaring har förvaltaren anfört hufvudsakligen följande:

Af de inom pappersfabrikationen förekommande operationerna vore papperets beredning medelst djurlim af fackmännen ansedd såsom en af de svåraste. Det visade sig nemligen vid denna procedur, att, om än alltid samma limsort och förfaringssätt användes, ett olikartadt resultat understundom erhölles. Särskildt hade denna olägenhet framträdt vid riksbankens pappersbruk, der svårigheterna ökats isynnerhet vid tillverkning af tunnare papperssorter, derigenom att dess fabrikat utgjordes af lime-

och bomullsfibrer, fria från fyllnadsämnen, hvilka i de lägre maskinpapperssorterna försämrade papperets qvalité men vid skrifning derå väsentligt förhindrade bläckets genomträngande. Dessa svårigheter hade ingalunda visat sig först på senare tider vid bruket utan alltid der förefunnits, såsom exempelvis, då under år 1875 statskontoret och generalpoststyrelsen klagade öfver det under föregående år levererade stämpel- och frimärkespapperets mindre limfasthet. Uppmärksamheten hade emellertid vid bruket städse varit rigtad på limningens fullkomnande, och många försök hade i detta syfte der utförts. Ett af dessa hade varit anskaffandet af en limningsmaskin för att derigenom om möjligt erhålla en jemn och likartad limning så väl arken sins emellan som inom hvarje enskildt ark. Denna maskin hade dock ännu blifvit endast försöksvis använd vid bruket och vore sålunda ännu icke der inarbetad, hvarför ett omdöme om dess användbarhet icke kunde med bestämdhet för närvarande afgifvas. Några anmärkningar öfver det till statskontoret levererade stämpelpapperet hade efter nämnda tid icke försports förr än vid 1896 år riksdag. Dessa anmärkningar hade föranledt förvaltaren att införa en ny limningsmetod, grundad på hans iakttagelser under årens lopp. Af det papper, som derefter tillverkats och som varit föremål för revisorernas granskning, hade prof blifvit lemnade till »Königliche mechanisch-technische Versuchsanstalt» i Berlin samt till handelskemisten i Stockholm, hvilka sammanstämmande intygat, att papperet vore limfast och af första klassens beskaffenhet.

För egen del får utskottet med anledning af den fråga, som af revisorerne bragts på tal, erinra, att, såsom af dem äfven framhållits, stämpelpapper af Tumba bruk tillverkas och levereras på grund af ett senast år 1883 med statskontoret upprättadt kontrakt, hvarigenom stadgats, att 1,000 st. skrifstämplar skulle hafva en vigt af högst 13,50 och minst 12 kilogram med en medelvigt af 12,75 kilogram. Då, enligt hvad i ärendet upplysts och genom de åberopade intygen bekräftats, det levererade papperet med hänsyn till de i kontraktet uppstälda fordringarna på papperets renhet och ringa vigt samt derpå beroende tunnhet, varit af fullgod beskaffenhet, torde, så vidt utskottet kunnat finna, någon anmärkning, åtminstone numera, icke kunna göras mot bruket angående det derifrån kontraktsenligt levererade stämpelpapperet.

c) Uttalanden angående riksbankens byggnad i Örebro.

Angående riksbankens nya byggnad i Örebro hafva revisorerne i § 43 revisionsberättelsen anfört:

»Hvad beträffar det beslutade nya bankhuset i förstnämnda stad, till hvilket en stor och synnerligen välbelägen tomt inköpts för 50,000 kronor, bemyndigades fullmäktige, jemlikt beslut vid sisthållna riksdag, att å tomten

låta uppföra ett hus af sten i två eller tre våningar till en kostnad för trevåningars hus af högst 80,000 kronor.

»Af fullmäktiges protokoll inhemtas att, sedan, i enlighet med kontorsstyrelsens förslag, ritningar fastställts till en tvåvåningsbyggnad, beslut fattats om uppgörande af kontrakt angående uppförande af en sådan för ett pris af 70,400 kronor eller, för den händelse kalksten komme att användas till takkrönet i stället för cement, för 71,600 kronor.

»Efter det revisorerne, såsom ofvan antydts haft tillfälle å platsen taga kännedom om förhållandena och efter att sedermera äfven fått del af ritningarna till byggnaden i fråga, hafva revisorerne ansett sig icke böra underlåta att något yttra sig i ämnet och få i sådant hänseende uttala sin tvekan, huruvida med afseende å tomtens storlek, dyrhet och värdefulla läge det, ekonomiskt sedt, kan vara rigtigt att, med användande af en tredjedel af tomten till gård och planteringar, å platsen uppföra ett hus i endast en våning, utom bottenvåningen. Detta kan ej heller, då i betraktande tages de kringliggande husens höjd och tomtens sluttande läge, blifva från estetisk synpunkt tillfredsställande, äfven om man såsom i förevarande fall, för att ej få alltför obetydlig höjd å huset, ämnar icke allenast göra våningarna ovanligt höga, utan äfven anbringa en mycket hög takresning och en vind af $6^1/_2$ meters höjd. Af denna sistnämnda skall dock en mindre del användas till beredande af vaktmästarebostad, för hvilken beräknas en höjd af tre meter. Häraf vill det synas som om ej någon större svårighet eller alltför betydlig kostnad borde möta att jemväl inreda den öfriga delen af vindsvåningen; och *då*, vid det förhållande att tomten kan bereda façader åt två gator, en byggnad lätteligen skulle kunna ordnas så, att, om en del af huset uthyres, sådant ej skulle på något sätt komma att utöfva störande inflytande på bankverksamheten; samt *då* statsinrättningar, sådana som telegrafen och rikstelefon, för hvilka det är synnerligen angeläget att ej hafva lokal, beroende på hyresaftal med enskild person, lämpligen skulle kunna inrymmas i det blifvande bankhuset i Örebro, om detsamma uppfördes till den höjd, som tomtens storlek och läge samt dess höga pris synes betinga, hafva revisorerne för sin del ansett att ifrågavarande hus bort uppföras i minst tre våningar, helst som enligt framställning till bankoutskottet och Riksdagen anslaget till byggnaden beräknats vara tillräckligt för en sådan med nämnda antal våningar.»

Af det hos fullmäktige den 19 augusti 1897 förda protokoll har utskottet inhemtat, att, innan fullmäktige fattade sitt beslut att å tomten uppföra allenast tvåvåningars hus, genom kontorsstyrelsens försorg utredning åvägabragts om kostnaderna i ena eller andra fallet. För sådant ändamål hade styrelsen vändt sig till de tre byggmästare i Örebro, hvilka

ansågos kunna åtaga sig att bygga åt riksbanken, samt från dessa mottagit anbud å arbetet. Härvid visade sig, att två byggmästare fordrat för tre våningars hus den ene 90,000 och den andre 89,000 kronor samt för två våningars hus 72,500 och 70,400 kronor (alternativt 71,600 kronor). Den tredje, som endast afgifvit anbud å två våningars hus, hade för detsamma begärt 91,000 kronor, eller, om cement skulle begagnas för vissa delar, i stället för kalksten, 82,000 kronor. Efter att hafva redogjort för de särskilda anbuden, yttrade styrelsen vidare:

»Skulle likvisst mot byggmästarnes och arkitektens bestämda antagande kostnaden för trevåningars hus genom begagnande af sämre material kunna nedbringas till 80,000 kronor, kan dock med säkerhet sägas, att nöjaktig afkastning kan ej erhållas å skilnaden mellan kostnaden å trevåningars hus och ett tvåvåningars af liknande materialier, då, om en tredje våning uppföres, deri måste inrymmas vaktmästarebostad och sålunda endast en del af våningen skulle kunna uthyras, hvarvid ock måste tagas i betraktande, att omkostnaden för underhåll och vård samt upplysning i förstugor m. m. blir gifvetvis större för en trevåningsbyggnad.

»Då det för öfrigt ur arkitektonisk synpunkt måste anses otillfredsställande att uppföra trevåningarshus, då detsamma ej får ansluta sig till begge närliggande husens gaflar, vågar styrelsen för sin del ej förorda uppförande af sådant hus.»

Vid pröfning af frågan funno fullmäktige, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med kontorsstyrelsens förslag, skäligt antaga det lägsta af anbuden å tvåvåningars hus; och detta särskildt af det skäl, att anbudet i fråga, äfven beträffande det högre alternativet (71,600 kronor), understeg den beräkning å kostnaden för tvåvåningars hus, som framlades för bankoutskottet vid 1897 års riksdag.

Ehuru utskottet icke kunnat undgå att fästa sin uppmärksamhet vid att offentlig inbjudning till täflan om ifrågavarande byggnadsarbete icke utfärdats, till följd hvaraf det nu icke kan bedömas, huruvida på sådan väg lägre anbud än de ofvannämnda stått att erhålla, finner utskottet likväl på grund af hvad fullmäktige i saken anfört och med särskildt afseende derå att för det af Riksdagen anvisade anslag ett tre våningars hus icke kunnat, så vidt de inkomna anbuden gifva vid handen, å tomten uppföras, revisorernes omförmälda anmärkning icke böra till någon vidare åtgärd föranleda.

d) *uttalande om riksbankens byggnad i Karlstad.*

I fråga om den under 1897 års höst fullbordade byggnaden för riksbankskontoret i Karlstad hafva revisorerne (sid. 72) förmält, att denna byggnad ej synts dem fullt tillfredsställande, särskildt i det afseende, att

tomtens utrymme kunde anses ej hafva blifvit så tillvarataget, som önskligt varit, äfvensom derutinnan, att anordningarna med portalen och ingången, enligt revisorernes uppfattning, vore mindre lämpliga, hvartill komme, att sprickor redan uppstått öfver den förra, hvilket kunde gifva anledning befara, att grunden ej vore tillräckligt omsorgsfullt lagd.

Med anledning af hvad revisorerne anfört beträffande det förhållande, att, enligt deras uppfattning, tomtutrymmet icke så tillvaratagits, som önskligt varit, får utskottet erinra derom, att, såsom framgår af bankoutskottets den 19 mars 1895 aflåtna memorial (n:o 4) om anslag till anskaffande af tomt och uppförande derå af en byggnad åt kontoret, utskottet då uttalat sig gillande såväl i fråga om den tomt, hvilken till inköp för ändamålet föreslagits, som ock beträffande de för byggnaden uppgjorda och utskottet förelagda ritningarna med tillhörande beskrifning, hvadan nämnda års bankoutskott fann sig böra understödja förslagen såväl om tomtinköp som om tomtens bebyggande på sätt fullmäktige i riksbanken ifrågasatt med ett hus i två våningar, af hvilka den nedre för bankens lokaler och den öfre till två bostadslägenheter. Utskottets till Riksdagen år 1895 gjorda framställning vann Riksdagens bifall, och det numera fullbordade huset är uppfördt i full öfverensstämmelse med den derför godkända plan.

Vidare får utskottet meddela, att, enligt hvad fullmäktiges protokoll den 13 sistlidne januari utvisar, styrelsen för afdelningskontoret i Karlstad lemnat en på sakkunnigas utlåtanden stödd förklaring öfver revisorernes berörda uttalanden; och får utskottet ur de till ärendet hörande handlingarna här nedan meddela följande utdrag ur det yttrande beträffande de anmärkta sprickorna, hvilket till styrelsen afgifvits den 28 december 1897 af den intendent i öfverintendentsembetet, som har öfverinseende å kronans hus i orterna:

»De anmärkta sprickorna äro otvifvelaktigt föranledda af byggnadens mindre vanliga gruppering i tre partier af väsentligt olika tyngd och i följd deraf utöfvande olika tryck på det för sammanpackning benägna sandlagret. Det nordvestra hörnet med dess portal — till murmassan lättast — synes icke hafva sammantryckt marken och står antagligen orubbadt. Hufvudbyggnaden har undergått en betydlig, men i det allra närmaste jemn och likartad sättning, hvarvid den neddragit närliggande delar af de lägre partierna vid norra tomtgränsen och vållat en afbrytning å de mellersta, svagare delarne af dessa partier, nemligen i hvalfhjessor och fönsterbröstvärn.

»De anmärkta sprickorna synas mig icke gifva anledning till några farhågor för hufvudbyggnadens framtida bestånd. Vid densamma skall

säkerligen den jemna sättningen fortgå, och då den norra gafveln med dess angränsande partier antagligen lär komma att föga, om ens något, rubbas, skola sprickorna ytterligare vidga sig. Murverkets iståndsättande skulle på grund häraf för närvarande vara gagnlöst, men för bedömande af rätta tidpunkten, när detta bör ske, äfvensom af sättet för skadornas afhjelpande, är det nödvändigt att med uppmärksamhet följa sättningens gång, antingen medelst indrifvande af ekkilar, hvilka efter hand lossna och djupare indrifvas eller ersättas med gröfre, eller ock genom tillfällig igensättning af sprickorna med iakttagande af den progressiva tillökningen i dessas bredd.

»Anmodad att afgifva ett allmänt omdöme angående byggnaden i öfrigt, får jag såsom min åsigt uttala, att fasaden företer väl afvägda proportioner med kraftiga, omsorgsfullt studerade detaljer samt stilrigtig karakter, hvarvid portalen med dess pittoreska förgårdsanordning bildar en lyckligt funnen arkitekturgrupp. Inredningen synes vara ändamålsenlig och den dekorativa utstyrseln invändigt är vårdad. Särskildt måste man gifva sitt erkännande åt den omsorg, hvarmed arbetet verkstälts, oaktadt den med nuvarande arbets- och materialpriser ovanligt låga byggnadskostnaden.»

Till hvad sålunda af sakkunnig person anförts anser utskottet ej vara något att lägga, hvadan ifrågavarande uttalande i revisionsberättelsen ej synes utskottet böra föranleda vidare yttrande från utskottets sida.

e) *Uttalande i fråga om öfverensstämmelse i grunderna för riksbankskontorens uppgifter om de på indrifning beroende medlen.*

Sedan revisorerne (sid. 76) fäst uppmärksamheten derå, att de särskilda riksbankskontoren icke tillämpade lika grunder vid afgifvande af sina rapporter om de på indrifning beroende medlens belopp, hvarigenom inträffade, att det ena kontoret skenbart visade en bättre ställning än det andra, hafva fullmäktige, på sätt deras protokoll den 30 december 1897 närmare utvisar, meddelat åt samtliga riksbankskontor sådana föreskrifter angående dessa rapporter, att, enligt utskottets åsigt, den af revisorerna anmärkta bristen på öfverensstämmelse i desamma bör varda afhulpen.

I sammanhang dermed hafva fullmäktige jemväl med anledning af hvad i revisionsberättelsen (§ 44) förmälts derom, att vid ett riksbankskontor af dess revisorer anmärkts, att öfverränta icke tillgodoförts riksbanken för en vexel, som visserligen ej å förfallodagen men dock innan protest skett, infriats, meddelat särskilda, till protokollet den 30 december 1897 antecknade bestämmelser, hvilka synts utskottet egnade att undanrödja all osäkerhet, huru i sådant fall rätteligen bör förfaras.

Efter läsningen af 1896 års hos fullmägtige i ackordsfrågor förda protokoll uttalade bankoutskottet vid 1897 års riksdåg tvifvelsmål, huruvida med afseende på de erbjudna ackordsbeloppens ringhet eller vederbörande gäldenärers personliga förhållanden ackord bort beviljas. *Ang. vissa ackord, som beviljats år 1897.*

Sedan utskottet nu afslutat läsningen af samma protokoll för nu förevarande granskningsperiod, finner utskottet sig beträffande en del beviljade ackord hafva anledning till samma omdöme som sistlidna år uttalades. I de af utskottet åsyftade fallen hafva meningarna äfven hos fullmäktige varit delade, såsom framgår af de vid ackordens beviljande af en eller flera fullmäktige anmälda reservationer.

Den granskning, som af bankoutskottet nu verkstälts, omfattar icke bankofullmäktiges gemensamt med fullmäktige i riksgäldskontoret fattade beslut och vidtagna åtgärder i fråga om utförande af Riksdagens år 1888 fattade beslut om uppförande på Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen m. m. och riksbanken; utan är denna granskning öfverlemnad till sammansatt stats- och bankoutskott.

Efter granskning af riksbankens hufvudkontors räkenskaper för år 1896 hafva Riksdagens senast församlade revisorer i sin den 30 november 1897 afgifna berättelse anmält, att mot riksbankens förvaltning under den tid granskningen omfattat i öfrigt ej varit något att anmärka, samt att revisorerne för sin del ansåge, att ansvarsfrihet borde fullmäktige beviljas. De revisorer, som, valde af Riksdagen, granskat afdelningskontorens i Göteborg, Malmö, Falun, Hernösand, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Luleå, Umeå, Vexiö, Visby, Örebro och Östersund förvaltning för år 1896, hafva likaledes i sina berättelser tillstyrkt ansvarsfrihet för kontorens styrelser; och enär utskottet vid den af utskottet nu verkstälda undersökning af riksbanken ej haft något att mot förvaltningen af densamma anmärka, utan funnit, att fullmäktige med omsorg och nit fullgjort det dem lemnade uppdrag, får utskottet hemställa,

att ansvarsfrihet må fullmäktige i riksbanken beviljas, *dels* för förvaltningen under år 1896 af bankens såväl hufvudkontor som afdelningskontor i Göteborg, Malmö, Falun, Hernösand, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Luleå, Umeå, Vexiö, Visby, Örebro och Östersund, *dels ock* för de beslut och åtgärder, som finnas antecknade

till fullmäktiges protokoll för tiden från och med den 15 januari 1897 till samma dag innevarande år.

Stockholm den 18 februari 1898.

På bankoutskottets vägnar:

G. H. SPENS.

Stockholm, Ivar Hæggströms boktryckeri, 1898.